

3^e Tussenverslag

Programma Speelnatuur verenigen

maart 2013 - maart 2014

In het afgelopen jaar hebben we grote stappen gezet in de realisatie van de doelstelling van het programma ‘Speelnatuur verenigen’ (2011-2014): *mensen/organisaties samen brengen in **praktijknetwerken** met als doelen kennisvermeerdering en onderlinge uitwisseling*. Het gaat daarbij om alle mensen die zich, op regionaal c.q. landelijk niveau, in willen zetten voor speelnatuur. Het uiteindelijke doel is uiteraard *het verhogen van de kwantiteit en kwaliteit van speelnatuur*.

In het derde jaar van het programma ‘Speelnatuur verenigen’ heeft Stichting Oase in samenwerking met Erna van der Wiel, Staatsbosbeheer, op drie schaalniveaus gewerkt om dit doel een grote stap dichterbij te brengen: **regionaal/lokaal, landelijk en internationaal**.

Regionale/lokale netwerken Speelnatuur

Doel:

Door het opstarten en ondersteunen van regionale netwerkgroepen kennis en ervaring rond speelnatuur ontwikkelen en verspreiden. Deze regionale netwerken zijn samenwerkingsverbanden tussen de werkvelden: groenbeheer, onderwijs en kinderopvang en lokaal sociaal beleid zoals welzijn en speelruimte. **De speelnatuurconsulent vormt de spil van dit netwerk.**

Aanpak:

Onze aanpak is om aan te sluiten bij de lokaal aanwezige energie: daar waar een lokale speelnatuurconsulent het initiatief oppakt om tot de start van een regionaal speelnatuurconsulent te komen bieden wij ondersteuning en begeleiding in de vorm van:

- coachen (supervisiegesprekken, samen locaties bekijken en analyseren, etc.);
- actief deelnemen aan de kerngroep bijeenkomsten die regionaal georganiseerd worden;
- ondersteuning met materiaal; consulenten krijgen de beschikking over alle relevante boeken, brochures, fotocollages;
- ondersteuning bij het online brengen van de regio;
- financiële bijdrage; vrijwilligersvergoeding i.v.m. inventariseren, bijdrage voor het online brengen/websiteteksten schrijven/actualiseren;
- presentatie tijdens de startbijeenkomst; verbinding leggen tussen Springzaad regionaal en Springzaad landelijk;
- ondersteuning bij het organiseren van activiteiten, zoals cursussen, workshops e.d.

Wat is er het afgelopen jaar concreet gebeurd?

In deze 3^e fase van het programma (maart 2013 - maart 2014) zijn **12 lokale en regionale consulenten/praktijknetwerken** goed op gang gekomen. Zij hebben de mogelijkheid gekregen en benut om op de Springzaadwebsite hun regio te presenteren (<http://www.springzaad.nl/regionale-consulenten-speelnatuur>). Het betreft de regio's Deventer e.o.; Noord-Veluwe; Flevoland; Amersfoort e.o.; Nederrijn; Utrecht e.o.; Amsterdam e.o.; Texel en de Noordkop; Leiden en de Bollenstreek; West-Brabant; Eindhoven en de Kempen; Zuid-Limburg. Vijf andere consulenten zijn gestart, maar nog niet online (IJmond, Zeeland, Midden-Brabant; Delft/Zoetermeer; Achterhoek). En er zijn nog enkele mensen die belangstelling hebben getoond om te starten met de opbouw van een netwerk in hun regio: Nijmegen e.o.; Drenthe; Friesland; Rotterdam/Rijnmond.

In de subsidieaanvraag was er sprake van 12 regio's in de programmaperiode. Dit aantal is dus ruim voor het einde van de subsidieperiode gehaald; we verwachten dat eind 2014 in ca. 20 regio's Springzaadconsulenten actief zijn.

Er zijn in het afgelopen jaar regionaal excursies, workshops en cursussen georganiseerd, blogs geschreven om anderen bij het netwerk te betrekken en de Gemeenteraadsverkiezingen waren in verschillende gemeenten aanleiding om meer aandacht voor dit thema te vragen.

We hebben in 2013 twee **bijeenkomsten** georganiseerd voor de regionale consulenten.

Doelen: elkaar inspireren, ervaringen uitwisselen, kennis vermeerderen. De eerste bijeenkomst vond plaats op 26 april in Kasteel Stoutenburg en de tweede bijeenkomst op 20 en 21 september op de Noord-Veluwe. Bij beide bijeenkomsten bleek dat de behoefte aan uitwisseling en inspiratie groot was. Het is daarom de bedoeling deze bijeenkomsten ook in 2014 (en waarschijnlijk ook daarna) weer te organiseren. De volgende eendaagse bijeenkomst

vindt plaats op 23 mei in Heeze (mede-georganiseerd door regio Eindhoven en de Kempen). Voor de tweedaagse herfstbijeenkomst staan datum en plaats nog niet vast.

Voor het ontwikkelen van regionale consultantschappen/ regionale speelnatuurnetwerken heeft zich inmiddels het volgende **stappenplan** uitgekristalliseerd:

1. Inventariseren van speelnatuurlocaties;
2. Contact leggen met mensen die op een of andere manier actief betrokken zijn bij speelnatuur (ontwerp/aanleg/beheer/gebruik // groen/pedagogisch); polsen of ze belangstelling hebben voor een rol in het regionale speelnatuurnetwerk;
3. Wie wordt speelnatuurconsulent, d.w.z. trekker van het netwerk, vraagbaak voor nieuwe initiatieven? Behoeftte aan kerngroepje? Behoeftte aan bijscholing?
4. Wat is de naam van de regio? Welke gemeenten horen erbij?
5. Regionale website vullen, eigen regionaal Springzaad-emailadres als contactadres;
6. Startbijeenkomst organiseren;
7. Activiteitenplan / communicatieplan / financieringsplan opstellen.

Landelijk – oprichting Stichting Springzaad

Teneinde de resultaten van het Programma Speelnatuur Verenigen ook na de programmaperiode te kunnen borgen, **met name ook om de regionale netwerken structureel te kunnen blijven ondersteunen**, hebben we tijdens een bijeenkomst van actieve speelnatuurmensen op Kasteel Groeneveld (4 december 2012) de aanwezigen gevraagd wie tijd en energie heeft om samen met Erna van der Wiel (Staatsbosbeheer) en ons een **voorbereidingsgroep** te vormen, om te onderzoeken of er een nieuwe landelijke organisatie opgebouwd kon worden met als doelen:

- Gezamenlijk de visie en missie verder ontwikkelen.
- Langzaam maar zeker de taken van het huidige Oase-secretariaat overnemen, zoals website, nieuwsbrief, activiteiten organiseren/uitvoeren, ondersteunen regionale netwerken.
- Nieuwe projecten/activiteiten bedenken en uitvoeren (gezamenlijk of in de beroepsgroep).
- Een nieuwe organisatie oprichten, daarvoor statuten opstellen en geschikte bestuurders zoeken.

Deze **voorbereidingsgroep** is in 2013 enkele keren bij elkaar gekomen en heeft hard gewerkt aan bovenstaande doelen, zodat op 20 november 2013, op de Internationale Dag van de Rechten van het Kind, **Stichting Springzaad** officieel opgericht kon worden.

De **bestuursleden** vormen een goede afspiegeling van alle **werkvelden** die bij speelnatuur een rol spelen: onderwijs (basisschool/PABO), kinderopvang, pedagogisch/didactisch, terreinbeheer, ontwerp en aanleg, onderzoek; natuur- en milieueducatie. Zij zijn allen al vele jaren actief op het gebied van speelnatuur.

Contact met onderzoekers

We hebben dit jaar contact opgenomen met onderzoeksinstituut Alterra (gesprek met onderzoekster Fransje Langers). Maar ook met andere onderzoekers op het terrein van speelnatuur (in de ruimste zin) hebben we contact gezocht, in de hoop en met de verwachting de kloof tussen universiteit / hogeschool en praktijk te verkleinen. We spraken daarom ook

met Jolanda Maas (VU Amsterdam), Arjen Wals en Anne Remmerswaal (Wageningen UR) en met Dieuwke Hovinga (Hogeschool Leiden). We namen deel aan de klankbordgroep van het onderzoek naar succes- en faalfactoren door Jolanda Maas (en deden mee aan een expertmeeting die zij organiseerde) en vroegen Anne Remmerswaal (WUR) deel uit te gaan maken van het nieuwe Springzaadbestuur.

Landelijk symposium 17 mei 2013

Bij de eerdergenoemde bijeenkomst op Kasteel Groeneveld (4.12.2012) hebben we ook gebrainstormd hoe we vorm en inhoud kunnen geven aan de **landelijke conferentie**. Een kleine groep Springzaadleden heeft deze conferentie vervolgens verder voorbereid. De conferentie heeft, onder de titel *Springzaad in volle bloei*, plaatsgevonden op **Kasteel Groeneveld** op 17 mei 2013. Op deze conferentie hebben we d.m.v. workshops en presentaties, zowel binnen als buiten het kasteel, laten zien wat er de afgelopen 10-15 jaar allemaal gebeurd en bereikt is op het gebied van speelnatuur, maar natuurlijk ook een blik op de toekomst geworpen. Er was bijzonder grote belangstelling voor deze conferentie (binnen heel korte tijd was het maximale aantal deelnemers - 90 - bereikt). Roel van Raaij was de gewaardeerde dagvoorzitter.

Internationaal netwerk speelnatuur

Voorbereiding internationale bijeenkomst 2014

Het is de bedoeling van 29 september – 3 oktober een internationale bijeenkomst te organiseren.

We hebben in 2013 bedacht dat we deze internationale bijeenkomst graag een heel andere vorm willen geven dan gebruikelijk: namelijk als een meerdaagse excursie langs een aantal *highlights*: De 1^e Internationale Speelnatuurkaravaan. We willen onze buitenlandse collega's laten zien wat er de afgelopen tien jaar in Nederland gebeurd is (mede door hun inspirerende boeken en voorbeelden).

Beginnend in Schoorl (eerste speelbos van Staatsbosbeheer), via Beverwijk (groene kinderopvang, groene speeltuin) en Amsterdam (fietstocht langs natuurspeeltuinen) naar Leiden, Den Haag en omgeving (vele groene schoolpleinen, mogelijk gemaakt door Fonds 1818). In Rotterdam bezoeken we vervolgens o.a. de Speeldernis, een natuurspeeltuin die al ruim 10 jaar velen heeft geïnspireerd. We eindigen waarschijnlijk op het eiland Tiengemeten, waar Natuurmonumenten sinds 2 jaar speelnatuur heeft ingericht. Maar het is ook mogelijk dat we de excursie nog uitbreiden naar Middelburg en Gent.

De fietstocht langs Amsterdamse natuurspeelplaatsen heeft in 2013 al een *try out* gekend: eind april fietsten we met een groep van ca. 20 IJslanders een zo veilig mogelijke route langs de Amsterdamse *topics* op het gebied van speelnatuur. Dit bezoek was een direct gevolg van onze workshops en presentaties op de Universiteit van Reykjavik tijdens een symposium over speelnatuur in 2012.

We onderzochten verder - om de internationale samenwerking op het gebied van speelnatuur een impuls te kunnen geven (ook na afloop van dit programma) - Europese subsidiemogelijkheden. Heel lang was er onduidelijkheid omdat er in Europa aan nieuwe 7-jarige programma's werd gewerkt. We werken hier in 2014 aan verder.

Wijzigingsverzoek

Begin 2014 hebben we een wijzigingsverzoek ingediend bij de Regeling Draagvlak Natuur. We liggen goed op schema, zelfs beter dan verwacht. We zouden daarom graag niet 12, maar

20 regio's begeleiden en een goed plan bedenken voor de regio's die na de programmaperiode zullen willen starten. Dat vraagt om verschuiving van enkele kostenposten. We hopen dat dit wijzigingsverzoek kan worden gehonoreerd.

Financieel overzicht

In 2013 hebben we 280 uur meer gewerkt dan van te voren begroot. Bij de uitbetaling van de lonen is uitgegaan van het aantal begrote uren en niet van het aantal daadwerkelijk gewerkte uren. Dat is de reden dat er 2 *overzicht liquiditeitsbehoefte* meegestuurd worden, één op basis van het aantal gewerkte uren (1) en een op basis van het aantal betaalde uren (2).

De op korte termijn te betalen kosten zijn nog niet ingevuld, omdat we daarvoor het antwoord op het wijzigingsverzoek af willen wachten.

Namens het programmateam, Marianne van Lier

Texel, 26 maart 2014